

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä

13 päivänä tammikuuta 1995

Lausunto n:o 27

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 12 päivänä joulukuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 331 laiksi työttömyysturvalain 27 a §:n muuttamisesta sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylitarkastaja Olavi Myllyharju sosiaali- ja terveystoimesta, professori Mikael Hidén, ylimääräinen hallintoneuvos Heikki Karapuu ja professori Kaarlo Tuori.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunoittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakia muutettavaksi siten, että lasten kotihoidon tuen perusosa ja sisaruskorotus otetaan työttömyyspäivärahaa maksettaessa huomioon vähentävänä etuutena riippumatta siitä, onko kotihoidon tuen saaja työtön henkilö vai hänen samassa taloudessa asuva avio- tai avopuolionsa. Jos molemmat puoliset ovat työttöminä saaden työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea, vähennys tehtäisiin sen puolison työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrästä, jolle lasten kotihoidon tuen perusosa tai sisaruskorotus on myönnetty.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan kahden kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Sääntämisperustelujen mukaan esityksellä ei heikennetä oikeutta työttömyyspäivärahaan eikä myöskään laajenneta työttömyyspäivärahaan vähentävästi vaikuttavien sosiaalietuuksien piiriä. Lakiehdotus johtaa siihen, että työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavan henkilön etuuden määrää vähennetään perheen saamien, lasten kotihoidon tukea koske-

vien etuuksien määrällä. Koska perheen eri lähteistä muodostuva toimeentulo säilyy suuruudeltaan peruspäivärahan tai ansioon suhteutetun päivärahan tasolla, ei ehdotuksen voi katsoa heikentävän toimeentulon lakisääteistä perusturvaa valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Valiokunnan kannanotot

Työttömyysturvalaissa tarkoitettut peruspäiväraha lapsikorotuksineen ja ansioon suhteutetun päivärahan perusosa ovat valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettuja perusturvaetuksia (esim. PeVL 32/1993 vp). Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että lasten kotihoidon tuen perusosa ja sisaruskorotus vähentävät työttömyysturvan peruspäivärahaa ja ansiosidonnaista työttömyysturvaa riippumatta siitä, saako kotihoidon tukea työttömyystuen saaja itse vai hänen avio- tai avopuolionsa.

Valiokunta on toisessa yhteydessä (PeVL 34/1992 vp) tarkastellut jossain määrin samantyyppistä säännöstä eri sosiaaliturvaetuksien yhteensovittamisesta. Valiokunta katsoi, että työttömyysturvaetuuden vähentäminen asianomaisen henkilön saamien eräiden muiden etuuksien määrällä ei heikentänyt toimeentulon lakisääteistä perusturvaa valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettulla tavalla, koska henkilön eri lähteistä muodostuva toimeentulo kuitenkin säilyi suuruudeltaan peruspäivärahan tai ansioon suhteutetun päivärahan tasolla (ansiotulojen vastaavanlaisesta vaikutuksesta ks. PeVL 21/1994 vp).

Nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus on sikäli erilainen, että työttömyystukea vähentävänä seikkana otetaan huomioon asianomaisen itsensä saaman lasten kotihoidon tuen lisäksi hänen avio- tai avopuolionsa saama tuki. Toimeentulon perusturvaa koskeva tarkastelu on näet rakentunut yksilön saamien etuuksien arvioinnille (HE 234/1991 vp ja PeVM 7/1992 vp).

Lasten kotihoidon tukea, joka ei sinänsä ole valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettu perusturvaetus (PeVL 18/1994 vp), voidaan luonnehtia perhekohtaiseksi tueksi, sillä se voidaan maksaa kummalle tahansa puolisolle. Työttömyysturvajärjestelmään sisältyy muutenkin tiettyä perhekohtaista tarveharkintaa. Näiden seikkojen vuoksi ja ottaen huomioon lain tosiasiallisen kokonaisvaikutuksen valiokunta katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö, varapuheenjohtaja Alho, jäsenet Jansson (osittain), Kaarilahti, Koskinen, M. Laukkanen, J. Leppä-

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä ja

että sitä ei mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voida jättää lepäämään.

nen, Moilanen, Mölsä, Nikula, Varpasuo, Viljanen, Vistbacka, Vuoristo, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsen Helle.

Eriävä mielipide

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia siten, että lasten kotihoidon tuen perusosa ja sisaruskorotus otettaisiin työttömyyspäivärahaa maksettaessa huomioon vähentävänä etuutena riippumatta siitä, onko kotihoidon tuen saaja työtön henkilö vai hänen samassa taloudessa asuva avio- tai avopuolisonsa.

Sosiaali- ja terveysministeriön taholta perustuslakivaliokunnalle ei ole pyynnöstämme huolimatta kyetty esittämään selvitystä siitä, kuinka moni perhe menettää tulojaan tämän lainmuutoksen seurauksena niin, että perheeseen kuuluvien työttömyyspäivärahojen taso jää alle täyden kansaneläkkeen määrän kotihoidon tuen perusosan ja lapsikorotusten vähentämisen jälkeen.

Koska asiantuntijalausunnotkin huomioon ottaen lainmuutos mitä ilmeisimmin johtaa osassa työttömyysturvaa saavia perheitä tällaiseen lopputulokseen ilman, että valiokunnalle olisi annettu tästä asiasta täsmällistä selvitystä, katson, että lakiehdotus tulee käsitellä siten, että se voidaan äänestää lepäämään kolmannessa käsittelyssä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä ja

että se voidaan mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen jättää lepäämään.

Helsingissä 13 päivänä tammikuuta 1995

Esko Helle